

**БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ
ЯК НАРІЖНИЙ КАМІНЬ
ДЕМОКРАТИЧНИХ ЗМІН**

Боротьба з корупцією як наріжний камінь демократичних змін. Навчальний посібник. Колектив авторів, - Київ, 2016. - 78 с.

В основу посібника покладені дані дослідження корупційних практик в східних регіонах України та відношення громадян та їх залученість до цих процесів. В посібнику генералізовані теоретичні та практичні знання функціонування українського законодавства у сфері боротьби з корупцією, наведено провідні міжнародні техніки та інструменти подолання цього негативного явища з використанням матеріалів з відкритих джерел.

Посібник розроблено та адаптовано творчим колективом у складі: Бордунос Людмила – юрист, керівник черкаського осередку всеукраїнської громадської правозахисної організації «Права людини», Чемирис Артур – член КМГО «Молода-Черкащина», співавтор статей «Наші гроші», антикорупційний монітор-розслідувач, Семиволос Наталя – громадський діяч, Гришин Михайло – ГО «РЕОМ», Алла Дудова – ГО «РЕОМ», Дизайн – студія Imasters.

© «Регіональне Об'єднання Молоді», 2016 рік.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТРИ СКЛАДОВІ ДЛЯ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ	10
ВСЕ БУДЕ PROZORRO	14
ЦНАП – ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ ІЗ КОРУПЦІЄЮ	21
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗАПИТ	23
ЯК ЕЛЕМЕНТАРНО ВИКРИТИ ЧИНОВНИКА-КОРУПЦІОНЕРА	28
ЯК ДІЗНАВАТИСЯ ВЛАСНИКІВ ЗЕМЛІ ПО КАДАСТРОВІЙ КАРТІ	31
ЯК, КОЛИ І КОМУ ПОВІДОМИТИ ПРО КОРУПЦІЮ	33
БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ В УКРАЇНІ	46
МОНІТОРИНГ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ НА НАЯВНІСТЬ КОРУПЦІОГЕННИХ ФАКТОРІВ	55

ВСТУП

Корупція (від лат. Corruptere – розтлівати, лат. Corruptio – підкуп, псування, розтління, продажність, розкладання) – відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» – використання посадовою особою наданих їй повноважень або пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди або прийняття обіцянки / пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка / пропозиція чи надання неправомірної вигоди посадовій особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень або пов'язаних з ними можливостей.

Якщо сказати простіше, корупція – це використання будь-якою особою, що має хоч трохи влади, наявних у неї можливостей і повноважень для одержання незаконної вигоди.

Характерною ознакою корупції є конфлікт між діями посадової особи та інтересами його наймача або конфлікт між

діями виборної особи і інтересами суспільства. Багато видів корупції аналогічні шахрайству, що здійснюється посадовою особою, і відносяться до категорії злочинів проти державної влади.

До корупції може бути схильна будь-яка людина, що володіє дискреційними повноваженнями — повноваженнями щодо розподілу якихось ресурсів, що їй не належать, на свій розсуд (чиновник, депутат, суддя, співробітник правоохоронних органів, адміністратор, екзаменатор, лікар тощо). Головним стимулом до корупції є можливість отримання економічного прибутку (ренти), пов'язаної з використанням владних повноважень, а головним стримуючим чинником - ризик викриття і покарання.

Системний характер корупції проявляється в її примусовому характері для тих, хто працює в державних організаціях, нею охоплених.

За макроекономічними та політ-економічними дослідженнями, корупція є найбільшою перепорою до економічного зростання і розвитку, здатною поставити під

загрозу будь-які позитивні перетворення.

У багатьох країнах корупція – карна справа.

Історичні корені корупції, ймовірно, походять від звичаю робити подарунки, щоб домогтися розташування. Дорогий подарунок виділяв людину серед інших прохачів і сприяв тому, щоб його прохання було виконане. Тому, в первісних суспільствах плата жерцеві або вождю була нормою. В міру ускладнення державного апарату і посилення влади центрального уряду, з'явилися професійні чиновники, які, за задумом правителів, повинні були задовольнятися лише фіксованою заробітною платнею. На практиці чиновники прагнули скористатися своїм становищем для таємного збільшення своїх доходів.

Першим правителем, про який збереглася згадка як про борця з корупцією, був Уруїнімгіна – шумерський цар міста-держави Лагаша в другій половині XXIV століття до н. е. Незважаючи на показові і часто жорстокі покарання за корупцію, боротьба з нею не призводила до бажаних результатів. У кращому випадку вдавалося запобігти

найбільш небезпечні злочини, проте на рівні дрібної розтрата і хабарництва корупція носила масовий характер. Перший трактат з обговоренням корупції – «Артха-шастра» - опублікував під псевдонімом Каутилья один з міністрів Бхарати (Індії) в IV столітті до н. е. У ньому він зробив песимістичний висновок, що «майно царя не може бути, хоча б в малості, не присвоєно тими, хто відають цим майном».

З аналогічними проблемами стикалися і фараони Стародавнього Єгипту, в якому склався величезний бюрократичний апарат чиновників, що дозволяв собі творити беззаконня і свавілля по відношенню до вільних селян, ремісників і навіть військової знаті. Збереглося повчання деякого Ітахотела, який рекомендує: «згинай спину перед начальством, тоді твій будинок буде в порядку, твоя заробітна платня буде в справності, - тому що погано тому, хто протриває перед начальником, але легко жити, коли він благоволяє».

Особливу заклопотаність викликала продажність суддів, оскільки вона приводила до незаконного перерозподілу

власності і бажанню вирішити суперечку поза правовим полем.

У давньоримських «Законах XII таблиць» термін «corrumpere» починає використовуватися в значеннях «міняти за гроші свідчення в суді» та «підкуповувати суддю»: «Невже ти будеш вважати суворою постанову закону, що карає смертною карою того суддю або посередника, які були призначені при судовоговінні (для розгляду справи) і були викриті в тому, що прийняли грошову винагороду за (цю справу?)».

Важливий імпульс до осмислення корупції дають твори Нікколо Макіавеллі. Корупцію він порівнював з хворобою, наприклад з сухотами. Спочатку її важко розпізнати, але легше лікувати. Якщо ж вона запущена, то її легко розпізнати, алевилікувати важко.

Починаючи з кінця XVIII століття на Заході у ставленні суспільства до корупції настав перелом. Ліберальні перетворення проходили під гаслом, що державна влада існує для блага людей їй підвладних, і тому піддані утримують

уряд в обмін на неухильне дотримання чиновниками законів.

Зокрема, згідно з Конституцією США, прийнятої в 1787 р, одержання хабара є одним з двох явно згаданих злочинів, за які Президенту США можуть оголосити імпічмент. Суспільство почало все більше впливати на якість роботи державного апарату.

Глобалізація призвела до того, що корупція в одній країні стала негативно позначатися на розвитку багатьох країн. При цьому країни з найбільш високим рівнем корупції більш не обмежувалися третім світом: лібералізація в колишніх соціалістичних країнах в 1990-ті роки супроводжувалася кричущими посадовими зловживаннями. У своєму випуску від 31 грудня 1995 року газета «Financial Times» оголосила 1995 рік «роком корупції». Для пропаганди знань про корупцію ООН заснувала Міжнародний день боротьби з корупцією (9 грудня).

ТРИ СКЛАДОВІ ДЛЯ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ

Реальна та ефективна боротьба з корупцією та корупціонерами в будь-якій розвинутій країні світу потребує верховенства права не тільки на папері, але й на практиці.

Верховенство закону має працювати для всіх. Тобто, всі громадяни, в тому числі, високопосадовці, не зважаючи на список їхніх "заслуг" та "пільг", повинні цим законом підкорятися. Грубо кажучи, жоден громадянин, незалежно від його політичного, економічного, соціального чи іншого статусу в суспільстві, не може бути вище закону. Єдиний спосіб зміцнити й гарантувати верховенство закону – це впровадження системи управління, що базується на поділі влади з системою стримувань і противаг.

Основною метою цієї системи є запобігання узурпації влади, мінімізація корупції та монополій. Уряду надається достатньо влади, щоб він могло керувати, а люди повинні мати можливість його контролювати. В результаті, будь-яка людина, яка порушує закон, переслідується відповідно до усталених законів країни.

Для боротьби з корупцією багато країн створили спеціальні органи (особливо, що стосується державних структур). Однак здатність цих установ ефективно і повною мірою боротися з корупцією визначається тим, наскільки діючі інституціональні механізми здатні стримувати тих, хто вже у них служить. Мова йде про те, що якщо в самі ці агентства або бюро по боротьбі з корупцією корупція все ж проникне, вони, відповідно, не зможуть бути ефективним інструментом боротьби з нею.

З огляду на це, не менш важливою складовою для ефективної боротьби з корупцією є незалежність судової системи. Феміда повинна мати здатність і юридичним правом притягнути до відповідальності будь-яку посадову особу. У системі, яка регулюється верховенством права, судова влада повинна мати повну незалежність і здатність притягнути до відповідальності всіх, хто помічений у корупційній діяльності, включаючи високопоставлених державних службовців і політиків.

Третій фактор, що допомагає успішно боротися з

корупцією – свобода преси. Незалежна преса, наприклад, може розслідувати і викривати корупційні схеми, і надавати необхідну інформацію для поліції та судових органів, щоб притягнути правопорушників до кримінальної відповідальності.

Крім того, вирішальне значення для боротьби з корупцією має відкритість і прозорість комунікацій держави. Соціологи давно підмітили, що практично у всіх суспільствах прозорість найкраще перешкоджає участі в корупційній діяльності і може підвищити здатність правової та судової системи ефективно боротися з учасниками корупційних схем.

На жаль, більшість посткомуністичних країн або країн з перехідною економікою, мають управлінські процеси, які не гарантують верховенство закону. Наприклад, судові системи багатьох з них не відповідають мінімальним вимогам, серед яких – незалежність суддів від свавільного втручання виконавчої гілки влади та інституційної незалежності.

У цьому зв'язку України, яка прагне ефективно боротися з корупцією, повинна починати з інституційних реформ, щоб

забезпечити собі механізми, які гарантують верховенство права. Це, зокрема, включає в себе створення регулюючих процесів, заснованих на такому поділі впливу гілок влади, яке забезпечить життєздатність стримувань і противаг.

Крім того, важливо, щоб державою гарантувалася і захищалася свобода преси. Це має величезне значення для ефективного протистояння корупції.

Також визначальним у цьому процесі мають бути гарантії незалежності судової системи і значне підвищення здатності правової та судової системи творити правосуддя, у тому числі над вищими державними службовцями та політичними елітами, обвинуваченими в участі в корупційній діяльності.

ВСЕ БУДЕ PROZORRO

Як допоможе знищити корупцію в державних органах і зберегти мільярди для бюджету Закон Про публічні закупівлі

Впровадження системи електронних закупівель ProZorro почалося влітку 2014 року. Тоді десятки активістів разом з представниками Міністерства економічного розвитку і торгівлі та окремими нардепами вирішили створити пілотний проект на допорогових закупівлях. Презентували ProZorro 12 лютого 2015 року.

Переведення держзакупівель у публічну площину дозволить зруйнувати численні корупційні схеми — мільярди корупційних гривень йшли на підкуп суддів, створення і підтримування кишенькових політичних сил, лобювання інтересів олігархів в державних підприємствах, що забезпечувало можливість красти мільярди гривень на державних тендерах, і так по колу. За всі ці роки сфера держзакупівель перетворилася на синонім корупції. Переводячи закупівлі в публічну площину, ми розриваємо цей ланцюг.

ProZorro
продемон
струвала
цікаві
кейси
вже в
тестовому
режимі, в
якому
вона
працювал
а досі.

Київська міська клінічна лікарня №17, яка планувала придбати 740 кг перекису водню по 135 грн/кг, завдяки системі, отримала ціну в 25 грн/кг, зекономивши майже 80 тис. грн. 89 тис. грн зекономила лікарня №9 на закупівлі марлі та вати. Полтавський обласний онкодиспансер заощадив майже 66 тис. грн на закупівлі протиракового препарату.

7 головних фактів, які треба знати про систему ProZorro, через яку буде йти велика частина бюджетних коштів, за якими українці зможуть стежити в режимі онлайн:

1. Обов'язково для всіх держзакупівель

Закон вступав в дію поступово:

- 1) з 1 квітня 2016 року — для центральних органів виконавчої влади та замовників, що діють в окремих сферах господарювання.
- 2) з 1 серпня 2016 року — всі закупівлі здійснюються шляхом використання електронної системи ProZorro. Зараз з її допомогою можна проводити закупівлі товарів та послуг до 200 000 грн, а робіт (наприклад, капітальний ремонт) — до 1.500.000 грн.

2. Півмільярда гривень економії — тільки 1% від очікуваного

Наразі до системи ProZorro підключено 2,370 замовників, які оголосили 38,200 тендерів очікуваною вартістю 6,760,000,000 грн. У 21,900 тендерах з бюджетом у 4,240,000,000 грн. уже завершився аукціон і відомий

переможець. На цих торгах держава зекономила 506,870,000 грн, або 12% від коштів, які планувалося витратити.

Повний перехід на систему принесе до 50 млрд. грн економії бюджетних коштів. Тобто, економія, досягнута на сьогоднішній день, — це лише 1% від того, що очікують його впроваджувачі.

Показники

ТЕНДЕРІВ
38,20 тис

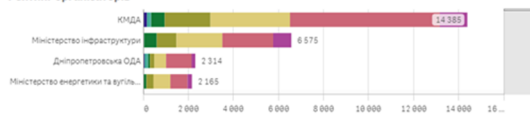
ПЛАНОВА СУМА
6,76 млрд

ОРГАНІЗАТОРІВ
2,37 тис

ПРОПОЗИЦІЙ НА ТОРГИ
2,73

ЕКОНОМІЯ
506,87 млн

Рейтинг організаторів

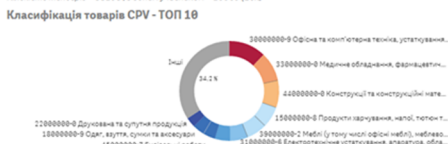
Статуси тендерів

Кількість тендерів

Класифікація товарів CPV - ТОП 10

3. Зменшення процедур при тендерах і здорова конкуренція

Замість п'яти процедур закупівель лишилося всього три. Двоступеневі торги, запит цінкових пропозицій та попередня кваліфікація учасників відходить у минуле.

Натомість з'явилася нова процедура — конкурентний

діалог. Вона застосовуватиметься, коли замовник не може визначити необхідні характеристики робіт або вид послуг. Тоді для прийняття рішення щодо характеристик предмету закупівель на першому етапі йому необхідно провести попередні переговори. Тільки на другому етапі процедури потенційні постачальники змагаються у ціні.

Відкриті торги проходять з обов'язковим застосуванням електронного аукціону на пониження цін або приведених цін з урахуванням показників інших критеріїв оцінки.

Третя процедура — переговорна. Замовники спочатку проводитимуть переговори, а вже за їх результатами прийматимуть рішення про намір укласти договір. За новим законом повідомлення про намір укласти договір має бути оприлюднено на веб-порталі державних закупівель протягом одного дня після прийняття такого рішення.

Сьогодні ж система ProZorro працює за однією процедурою — електронним редукуванням. Дякуючи своїй простоті та максимальній відкритості вона показує досить

високі показники конкуренції. В середньому на одні торги подавалося 2,73 пропозицій.

4. Вивільнення робочих рук

У системі публічних закупівель з'являться нові суб'єкти — централізовані закупівельні організації. Вони визначатимуться Кабміном, Радою міністрів АР Крим та органами місцевого самоврядування. Їх основна функція — організація закупівель. Це спростить роботу працівників відповідних органів (членів тендерних комітетів), для яких проведення закупівель є значним неоплачуваним додатковим навантаженням.

5. Професійні закупівельники

У замовників з'явиться можливість не створювати тендерний комітет, а визначити уповноважену особу (осіб). Це буде окремий працівник, який відповідатиме за організацію та проведення публічних закупівель («професійний закупівельник»). Ініціатива розвантажить колектив органу і створить додаткову мотивацію для відповідального працівника, який отримуватиме за свою

роботу винагороду.

6. Скаржитися — без паперу і ручки

Скарга на проведення тендеру подаватиметься у формі електронного документу через ProZorro, що зменшить паперову роботу та можливості зловживань. Кожна скарга заноситиметься до відповідного реєстру і одразу в день розміщення оприлюднюватиметься на сайті Антимонопольного комітету України.

7. Контролювати бюджет країни, не встаючи зі стільця

Громадський контроль за ходом публічних закупівель стане простішим і легшим. Кожен громадянин матиме доступ до всієї інформації про публічні закупівлі та зможе проаналізувати її. Вже сьогодні громадські організації, журналісти чи просто свідомі громадяни можуть контролювати використання державних коштів онлайн завдяки модулю аналітики.

ЦНАП – ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ ІЗ КОРУПЦІЄЮ

Тепер отримати паспорт або зареєструвати місце проживання можливо без витрачання часу у чергах та без корупційних схем. Так, для поліпшення якості адміністративних послуг створено центри надання адміністративних послуг – місця, де можна отримати будь-яку інформацію, консультацію чи послугу з відповідними побутовими умовами, компетентним і приязним персоналом.

ЦНАП, як дієвий інструмент запобігання корупції, це:

- чітко встановлений графік роботи;
- швидко, зручно та комфортно (немає тисняви, можна придбати каву з автомату, є місця для очікування);
- відкритий робочий простір, де обслуговуються відвідувачі (коридорно-кабінетна система, коли людина, перебуваючи на одинці із чиновником, може легко із ним домовитися і дати хабар, відходить у минувшину);
- ведення відеоспостереження та аудіо запису перешкоджає можливість «дати у конверті»;

- у 99% випадків адміністратор передає документи у так званий бек-офіс, де їх обробляють. Такий процес унеможлиблює корупцію, адже, виникає розрив між тим, хто приймає рішення і тим, хто контактує;
- інтегрований офіс для усіх послуг. Відтепер людині достатньо один раз звернутися в такий центр, щоб вирішити одразу декілька питань (тобто, мінімізується кількість візитів до різних органів та установ, а значить і кількість контактів із чиновниками, які полюбляють «брати на лапу», зменшується);
- повноцінне інформування про послуги (контактний телефон, сайт, інформаційне табло в офісі ЦНАП).

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗАПИТ

Згідно до закону про доступ до публічної інформації, кожний громадянин України може звернутися до влади із запитом і отримати необхідну йому інформацію.

Запит на інформацію – це прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться в його володінні (наприклад, інформація щодо використання бюджетних коштів або копія рішення сесії міської ради). Тобто йдеться про раніше створену інформацію, якою володіє розпорядник. Для відповіді на інформаційний запит розпорядник не повинен створювати нову інформацію (готувати аналітику, надавати роз'яснення тощо).

Потрібно відрізнати «Запит на інформацію» від «Звернення громадянина». Звернення – це викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги. Звернення регулюються спеціальним Законом України «Про звернення громадян». Закон «Про звернення громадян» не дозволяє надсилати звернення в

електронній формі, воно має бути оформлене у вигляді документа і відправлене, або передане у відповідний орган.

Що є публічною інформацією?

Публічна інформація – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених Законом «Про доступ до публічної інформації».

Як оформити запит на інформацію?

Електронний запит на отримання інформації подається у довільній формі. При цьому обов'язково необхідно вказати:

- 1) прізвище і ім'я запитувача для фізичної особи (найменування – для юридичної особи), поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер телефону, якщо такий є. При цьому слід врахувати, що Закон не вимагає будь-якого підтвердження справжності вказаних

прізвища та імені;

- 2) загальний опис інформації, яку запитувач хотів би отримати (вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит). Якщо вам відома назва чи інші реквізити конкретного документа, який ви запитуєте, то вкажіть їх; якщо ні – то наведіть якомога точніший опис інформації, яка вам потрібна.

Розпорядник інформації має надати відповідь на запит на інформацію не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту.

У разі якщо запит на інформацію стосується інформації, необхідної для захисту життя чи свободи особи, щодо стану довкілля, якості харчових продуктів і предметів побуту, аварій, катастроф, небезпечних природних явищ та інших надзвичайних подій, що сталися або можуть статись і загрожують безпеці громадян, відповідь має бути надана не пізніше 48 годин з дня отримання запиту.

У разі якщо запит стосується надання великого обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної

кількості даних, розпорядник інформації може продовжити строк розгляду запиту до 20 робочих днів з обґрунтуванням такого продовження. Про продовження строку розпорядник інформації повідомляє запитувача в письмовій формі не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту.

До якої інформації може бути обмежено доступ?

Інформацією з обмеженим доступом є:

- конфіденційна інформація про фізичну або юридичну особу;
- таємна інформація (державна, адвокатська, лікарська, нотаріальна та інші види таємниць);
- службова інформація.

Обмеження доступу до інформації здійснюється лише при дотриманні трьох вимог:

1) Якщо обмеження відповідає одному з таких інтересів:

- в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам;
- для охорони здоров'я населення;

- для захисту репутації або прав інших людей;
- для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

2) Якщо розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам.

3) Якщо шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Якщо розпорядник відмовляє в наданні інформації у зв'язку з обмеженням доступу до неї, він може це зробити, лише з наданням обґрунтування відповідно до трьох зазначених вище вимог. Право на доступ до публічної інформації гарантується законом. Рішення, дії чи бездіяльність розпорядників інформації можуть бути оскаржені до керівника розпорядника, вищого органу або суду. Із скаргами на такі порушення слід звертатися до прокурорів. Оскаржити ненадання інформації заявник може самостійно, або звернутися за допомогою до адвоката чи громадських організацій.

ЯК ЕЛЕМЕНТАРНО ВИКРИТИ ЧИНОВНИКА-КОРУПЦІОНЕРА

Дорогі автомобілі, елітні будинки, розкішні апартаменти, які записані на чиновника або його родину, – перша ознака посадової корупції. Ви можете самостійно виявляти таких посадовців, вимагати їхнього звільнення та покарання.

Алгоритм дій:

1. Проаналізувати наявність рухомого та нерухомого майна посадовця та його родини за допомогою:
 - Державного реєстру речових прав на нерухоме майно

(<https://kap.minjust.gov.ua/services/registry>)

- Державного земельного кадастру
(<http://map.land.gov.ua/kadastrova-karta>)
 - Єдиного державного реєстру транспортних засобів.
2. Перевірити відповідність фактичного майна посадовця та його родини задекларованому (онлайн-база декларацій: <http://declarations.com.ua>).
3. У разі виявлення не задекларованого необхідно повідомити:
- СБУ
 - Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру
 - НАБУ
 - НАЗК
 - Уповноважені підрозділи з питань запобігання та виявлення корупції органів державної влади
 - ЗМІ
 - Керівників підприємств, установ, організацій
 - Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики

-
- Громадські організації, що спеціалізуються на виявленні та протидії корупції.

4. Моніторити хід розслідувань та вимагати від судів та прокуратури винесення відповідних рішень.

Гарантується: Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення прозорості у сфері відносин власності з метою запобігання корупції» 597-VIII.

ЯК ДІЗНАВАТИСЯ ВЛАСНИКІВ ЗЕМЛІ ПО КАДАСТРОВІЙ КАРТІ

Заходимо на сайт <http://www.map.land.gov.ua/kadastrova-karta>

Вибираємо земельну ділянку і клікаємо на неї. Відкривається віконце і там вибираємо «Інформацію про право власності та речові права» не плутати із функцією «Замовити витяг» – то для власників цих ділянок і нотаріусів і там як стороння людина Ви нічого не отримаєте.

Щоб користуватися базою, треба пройти авторизацію через банк або мати єдиний цифровий підпис.

Повертаємося до вибраної нами ділянки – підтверджуємо, що ми не робот і дивимось власників ділянки.

Увага! Є таке правило, що власник земельної ділянки зможе потім дізнатися, хто цікавився його ділянкою.

Великий плюс кадастру – інформація з нього безплатна. Мінус – вона може бути застарілою, некоректною (наплутано по формах власності). Кадастр і реєстр нерухомості мають різні бази, тому їх відомості можуть не співпадати. Тобто, по можливості, дані кадастру треба перевірити по реєстру нерухомості, а якщо чогось нема в одному реєстрі, то це може бути в іншому.

ЯК, КОЛИ І КОМУ ПОВІДОМИТИ ПРО КОРУПЦІЮ

З цієї Інструкції ви дізнаєтесь: в яких випадках слід повідомити про відомі факти корупційних діянь, до яких органів і організацій це можна робити і яким чином.

Про що повідомляти?

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон), корупція – це використання посадовою особою наданих їй повноважень або пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди або прийняття обіцянки / пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка / пропозиція чи надання неправомірної вигоди посадовій особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень або пов'язаних з ними можливостей.

Якщо сказати простіше, корупція - це використання будь-якою особою, що має хоч трохи влади, наявних у неї можливостей і повноважень для одержання незаконної вигоди.

Тобто, якщо вам відомо про корупційні діяння, зокрема, про:

- отримання посадовцем (будь-який державний службовець, суддя, прокурор, слідчий, працівник поліції/міліції, тощо) неправомірної вигоди (хабар, подарунок, якісь преференції тощо),
- використання посадовцем будь-якого державного чи комунального майна або коштів в приватних інтересах,
- конфлікт інтересів - суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи не вчинення дій під час виконання зазначених повноважень,
- порушення обмеження спільної роботи близьких осіб,
- недотримання обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності,
- порушення правил етичної поведінки,
- неподання, або подання неправдивої декларації особою, яка зобов'язана декларувати свої доходи і видатки

-
- надання керівництвом незаконних доручень

Кому повідомляти?

Спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, а це:

- органи прокуратури – зокрема, органи Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (спочатку треба звертатися до територіальних філій Спеціалізованої прокуратури)
- Національне антикорупційне бюро України (НАБУ)
- Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК)
- Служба безпеки України (СБУ)

До прокуратури, органів внутрішніх справ, СБУ, НАБУ треба звертатися, коли відомі факти корупційних злочинів або адміністративних правопорушень.

Про те, які це склади злочинів та правопорушень, можна ознайомитися в Інструкціях «Кримінальна відповідальність за корупцію», «Відповідальність за корупцію юридичних осіб», «Адміністративна відповідальність за корупцію».

Компетенція та підслідність

НАЗК, зокрема:

- веде реєстр електронних декларації про майно посадовців (загальнодоступний портал декларацій)
- перевіряє відповідність цих декларацій стилю життя
- контролює кошти, що виділяються політичним партіям
- слідкує за недопущенням конфлікту інтересів у чиновників
- приймає повідомлення про можливі випадки корупції
- розробляє антикорупційну стратегію, програми, правила, проекти нормативно-правових актів з цих питань
- видає обов'язкові для виконання приписи
- здійснює співпрацю з викривачами корупції, вживає заходи щодо їх правового та іншого захисту, притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні їх прав

Уповноважені на те посадові особи НАЗК складають протоколи у справах про такі адміністративні правопорушення, які передбачені наступними статтями Кодексу України про адміністративні правопорушення (КпАП):

- стаття 188-46 «Невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства з питань запобігання корупції»,

- стаття 172-4 «Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності»
- стаття 172-5 «Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків»
- стаття 172-6 «Порушення вимог фінансового контролю»
- стаття 172-7 «Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів»
- стаття 172-8 «Незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень»
- стаття 172-9 «Невжиття заходів щодо протидії корупції»
- стаття 212-15 «Порушення порядку надання або отримання внеску на підтримку політичної партії, порушення порядку надання або отримання державного фінансування статутної діяльності політичної партії, порушення порядку надання або отримання фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення передвиборної агітації або агітації з всеукраїнського або місцевого референдуму»

-
- стаття 212-21 «Порушення порядку подання фінансового звіту про надходження і використання коштів виборчого фонду, звіту партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру»

НАБУ, зокрема:

- вживає заходів щодо розшуку та арешту коштів та майна, які можуть бути предметом конфіскації,
- здійснює оперативно-розшукові заходи і досудове розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до його підслідності (ст. 216 Кримінального процесуального кодексу), якщо наявна хоча б одна з таких умов:
 - Злочини вчинено певною вищою посадовою особою, в тому числі урядовцем, нардепом, посадовою особою місцевого самоврядування першої та другої категорій, суддею, прокурором, керівником суб'єкта великого підприємництва (працює > 250 осіб, дохід > 50 млн. євро), у статутному капіталі якого частка державної або комунальної власності перевищує 50 відсотків , тощо
 - або Розмір предмета злочину або завданої ним шкоди в

500 і більше разів перевищує розмір мінімальної зарплати

- або Злочин щодо пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди, та зловживання впливом, вчинено щодо вищої службової особи.

Підслідність НАБУ

- Стаття 191 Кримінального кодексу України (ККУ).
Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем
- Стаття 206-2 ККУ. Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації
- Стаття 209 ККУ. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом
- Стаття 210 ККУ. Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням
- Стаття 211 ККУ. Видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати

бюджету всупереч закону

- Стаття 354 ККУ. Підкуп працівника підприємства, установи чи організації
- Стаття 364 ККУ. Зловживання владою або службовим становищем
- Стаття 366-1 ККУ. Декларування недостовірної інформації
- Стаття 368 ККУ. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою
- Стаття 368-2 ККУ. Незаконне збагачення
- Стаття 369 ККУ. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі
- Стаття 369-2 ККУ. Зловживання впливом
- Стаття 410 ККУ. Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем

Уповноважені на те посадові особи НАБУ складають

протоколи у справах про адміністративне правопорушення, яке передбачене статтею 185-13 КпАП «Невиконання законних вимог посадових осіб Національного антикорупційного бюро України».

Інші органи та організації, яким можна повідомити про факти корупції:

- Уповноважені підрозділи з питань запобігання та виявлення корупції органів державної влади

До зазначених підрозділів слід звертатись у випадку, якщо корупційне правопорушення стосується посадових чи службових осіб, які працюють у органах влади.

- Керівники підприємств, установ, організації незалежно від підпорядкованості та форми власності, якщо корупційне правопорушення стосується робітників цих підприємств.

В даному випадку слід звернути увагу, що дієвість таких повідомлень може буде досить низькою. Рекомендується паралельно звертатись і до правоохоронних органів.

- Громадські організації, що спеціалізуються на виявленні та протидії корупції, та журналісти-розслідувачі.

У випадку, якщо ви володієте інформацією щодо фактів корупційних правопорушень, ви маєте можливість повідомити про це у письмовій формі чи електронним листом громадським організаціям, які спеціалізуються саме на розслідуванні корупційних правопорушень, або журналістам-розслідувачам.

Переваги:

- такі організації і журналісти мають напрацьований досвід супроводження та адвокатування корупційних справ
- напрацьовані контакти з правоохоронними органами
- централізація інформації щодо корупційних правопорушень
- об'єднання зусиль та активна громадська позиція.

Ризики:

Громадські організації і журналісти не наділені каральними функціями, тому необхідно все одно звертатись до правоохоронних органів, а також контролювати хід просування вашої заяви.

Контактна інформація громадських організацій:

- Проект Хабардокс: xabardocs.org, facebook.com/xabardocs,

e-mail: xabardocs@protonmail.ch

- Всеукраїнська спеціальна колегія з питань боротьби з корупцією та організованою злочинністю
- Центр політичних студій та аналітики: тел. +38 067 506 81 62, facebook.com/CenterOfPoliticalStudiesAndAnalysis, e-mail: office@cpsa.org.ua
- Проект «Наші гроші»: nashigroshi.org, facebook.com/NashiGroshi, e-mail: info@nashigroshi.org
- Агентство журналістських розслідувань «Слідство інфо»: slidstvo.info, facebook.com/slidstvo.info
- Програма «Схеми»: www.radiosvoboda.org/archive/scheme/latest/17092/17092.html
- Рух ЧЕСНО: тел. + 38 067 658 77 98, chesno.org, facebook.com/chesno.movement, e-mail: info.chesno@gmail.com
- Українська Гельсінська спілка з прав людини: тел. +38 044 417 41 18, helsinki.org.ua, facebook.com/Ugspl
- Інститут розвитку регіональної преси: тел. +38 044 279 41

99, +38 067 547 22 33, +38 067 234 42 16, irrp.org.ua, e-mails: info@irrp.org.ua, irrp@ukr.net

- Проект corruptua.org: corruptua.org/map/reports/submit, facebook.com/CorruptUA, e-mail:corruptua@gmail.com

Як звертатись?

Звернутись необхідно у письмовій формі.

У заяві необхідно викласти у довільній формі всі відомі Вам факти корупційного порушення, можна прикласти докази, якщо вони є. Фактами, що вказують на наявність корупційного правопорушення, можуть бути документи, що підтверджують витрачання коштів, посилання на журналістські розслідування у пресі, аудіо- чи відеозаписи, Ваші власні розслідування тощо.

Також слід зазначити Ваше прохання чи вимоги. Заява повинна містити прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання, контактні дані.

Також можна звернутись і в усній формі (при особистому прийомі чи по телефону). Однак, слід пам'ятати, що Ваше звернення повинно бути зафіксовано із зазначенням Вашого

ПІБ та адреси проживання.

Однак, зараз все більше з'являється можливостей звертатись з повідомленням про корупційні злочини і анонімно. З'являються телефони довіри та електронні скриньки на сайтах правоохоронних органів.

БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ В УКРАЇНІ

Гарі Реуше

Жан-П'єр Меан

Громадянське суспільство, молоді професіонали, школи та сім'ї повинні активно популяризувати українські цінності та відкинути культуру корупції

Вирішити проблему корупції однією лише правовою реформою не вдасться. Поточні правові реформи часто характеризують як нагромадження нових законів на величезному пострадянському місиві. Повільний темп проведення правових реформ вимагає тривалих зусиль та культури чесності. За найсприятливіших умов вплив закону все одно є надто слабким для того, щоб запобігти корупції, і має бути доповнений етичними переконаннями. У теперішній ситуації в Україні наголос на правових питаннях у парламенті недостатній. Громадянське суспільство, молоді професіонали, школи та сім'ї повинні активно популяризувати українські цінності та відкинути культуру корупції.

Зниження рівня корупції в Україні вимагає зміни культури

– одна лише правова реформа не досягне успіху

Корупцію в Україні практикують державні посадовці високого рівня, міністри, депутати Верховної Ради та глава держави. Вони готові отримати вигоду від активів, що залишилися в спадок після розпаду Радянського Союзу, інфраструктурних проєктів, продажу ресурсів своєї країни, державних закупівель тощо. Доходи від таких оборудок легко ховаються на таємних банківських рахунках, як правило, на ім'я непрозорих корпоративних структур, зареєстрованих в офшорних центрах, єдиною метою яких є приховати особу справжніх власників.

Корумпований державний чиновник використовує владу держави не для суспільного блага, як це має бути, а задля приватного збагачення; що є порушенням закону – або має вважатися таким. У чому і полягає один каламбур. Верховенство закону прагне прозорого та безвинякового застосування закону, але теперішні закони або застарілі («привиди» радянського періоду), або містять внутрішні суперечності, які, як багато-хто вважає, були створені свідомо

впродовж минулих десятиліть. Як наслідок, корупція все ще порівняно необмежена, попри значне бажання суспільства її викоренити.

В Україні державні посадовці відчують себе захищеними системою. Кожного дня обговорюються реформи, і триває боротьба між тими, хто, як кажуть, отримує вигоду від нинішньої системи, і тими, хто хоче знищити корупцію. Рух за реформи був започаткований в середовищі людей, які повстали проти правової системи та бажають жити у кращій системі – більш етичній та з позитивними моральними цінностями.

Причетні до корупції представники влади розглядають ризик бути впійманими та ймовірність обійти його. «Коли ризик бути спійманим дуже низький, як це є з корупцією, цінностей дотримуватимуться краще, ніж правил».

У Конвенції ОЕСР вказано, що «хабарництво... викликає серйозні моральні та політичні проблеми».

Це означає, що вплив закону є слабким і має бути доповнений етичними переконаннями. Таким чином, у

теперішній ситуації в Україні також потрібно наголошувати на моральних або етичних питаннях.

Чинне українське законодавство є безладним пострадянським місивом, яке враховує численні особливі інтереси та містить корупційні схеми, що накопичувалися 20 років... Накидання нових законів на цю масу мотлоху не перетворить її магічним чином на нову систему... Верховенство закону означає, серед інших речей, строге виконання чинних законів, але якщо застосувати всі нинішні застарілі та часто абсурдні законодавчі акти, країна буде паралізована. Саме тому теперішня система не може функціонувати без вибіркового застосування законів, що дає численному бюрократичному класу, включно із системою забезпечення виконання закону та судовою системою, величезну дискреційну владу над звичайними громадянами та підживлює систематичну корупцію. Жодні антикорупційні заходи не можуть бути успішними, якщо їх застосувати в межах цієї системи.

За останні роки в Україні було зроблено значні спроби

побороти корупцію. Проте ніхто не задоволений досягнутим до цього моменту поступом.

Більшість корупційних практик в Україні відбувається внаслідок мовчазної згоди громадян, які знають про факти корупції, але не збираються про них повідомляти.

Перебуваючи в замкнутому колі, підсиленому роками невиконаних обіцянок, населення загалом не вірить, що декларації влади про боротьбу з корупцією є щирими. Внаслідок цього цинізму багато старших українців притримуються фаталістичного погляду щодо можливостей змін на краще. Це значною мірою є частиною проблеми.

Сумним фактом є те, що корупція насправді полегшує життя звичайному українцеві.

Більшість громадян не помічають власної ролі як у культивуванні, так і в продовженні корупції, знищення якої вони очікують від влади. Думка, що дрібна корупція (плата хабарів) є такою ж нищівною для якісного врядування, як масштабна корупція (шукачі ренти у владі), має мало підтримки. Мало хто бачить, що хабарі розмивають

верховенство закону, меритократію та довіру органам влади у всьому суспільстві.

Важливо, щоб молодше покоління почало вірити в те, що зміна можлива. Нові цінності та їх утілення в закони є надзвичайно важливими.

З боку влади національна ідентичність усе ще досить слабка. Однак вона значно виросла серед населення. Щоб культивувати нову суспільну свідомість, слід розглядати корупцію як нищівну для суспільства, аморальну та неприйнятну, та любити свою країну, свій простір, бажати зробити місце, в якому живеш, кращим. Відчувати себе пов'язаним із місцем, у якому ти живеш, та відчувати за нього відповідальність – це надзвичайно важливо.

Зосередження лише на правових реформах недостатнє для подолання культури корупції. Щоб створити нову культуру, потрібні ширші суспільні зусилля. А державна підтримка – це неодмінна умова для цієї реформи. Мають бути породжені нові суспільні цінності, що створюють нову культуру, такі як надійність, відкритість, прозорість, активна

участь та відповідальність. У сучасній Україні ці слова та цінності повторюють як мантру в контексті правової та урядової реформ. Проте для успіху потрібні глибші суспільні зусилля, які б залучили не лише владу, а й бізнес-лідерів, університети, школи та сім'ю.

Надто часто в сучасній Україні заяви про чесність та цінності сприймаються лише як пусті балачки, призначені прикрити старі практики. Щоб перебороти мовчазну згоду з корупцією, потрібна достатня кількість конкретних прикладів того, як збігаються слова та вчинки.

Потрібно розвинути культуру чесності. Цей розвиток має набути багато форм. Наприклад, бізнес-спільнота повинна взяти на себе лідерство та виразити нові цінності в дії, або MBA програми можуть навчати бізнес-лідерів позитивним наслідкам бізнес-культури на основі чесності (цього як джерела конкурентної переваги навчають у Західній Європі та Північній Америці). Шкільна система має навчати, що особисті цінності впливають на щастя та успішність і що корупція не лише погана для суспільства, а й також спотворює внутрішнє

життя задіяних у ній. Неурядові організації можуть використати своїх членів та унікальний активізм для участі у практичних діях із подолання корупції та заміни її новою українською культурою та чесністю.

Висновки

Правова та судова реформа є дуже важливими для зниження рівня корупції. Але закон – це лише частина потрібних зусиль. Велику кількість антикорупційних заходів перелічено в недавньому звіті про реформи права та урядування в Україні. Деяких із них треба вжити негайно, зокрема:

- запровадження комплексного захисту свідків корупційних діянь;
- вимога розкриття інформації про кінцевих власників підприємства (незрозумілі офшорні структури мають стати прозорими);
- посилення суспільного нагляду та незалежності антикорупційного агентства;
- суспільний тиск щодо продовження реформи державної

системи прокуратури з метою забезпечення її об'єктивності та прозорості.

Але щоб досягнути успіху в боротьбі з корупцією, теперішню культуру корупції має замінити нова культура чесності. Багато українців прагнуть змін, як це показав ненасильницький активізм та бажання жертвувати (зокрема, й власним життям) заради змін. Створення нової культури вимагає активності бізнес-спільноти, шкіл та університетів, сімей та неурядових організацій. Для того, щоб перейти від держави, де корупція проникає в усі аспекти щоденного життя, до держави, де громадяни та підприємства зустрічаються з корупцією лише в дуже рідкісних випадках, потрібна широка суспільна відповідь.

МОНІТОРИНГ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ НА НАЯВНІСТЬ КОРУПЦІОГЕННИХ ФАКТОРІВ

Нижче наведено результати моніторингу українського законодавства різних форм та рівнів на наявність корупціогенних факторів. За основу було взято нормативно-правові акти, регулюючі питання, пов'язані з внутрішньо-переміщеними особами в Україні. Моніторинг був проведений групою експертів під час семінару в рамках проекту «Боротьба з корупцією як наріжний камінь демократичних змін».

Законодавчий акт

Постанова № 509 від 01.10.2014 року зі змінами та доповненнями постановою № 352 від 08.06.2016 року

Ким прийнятий

Кабінетом Міністрів України

Корупційна складова

Пункт 7 «Порядку оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб»: при видачі довідки посадова особа уповноваженого органу інформує внутрішньо

переміщену особу, яка береться на облік, про її права та обов'язки, але на справді цього не відбувається. Не має відповідальності за ненадання повної інформації, що сприяє можливості корупційних дій.

Рекомендації

Чітко прописати відповідальність посадових осіб щодо роз'яснення права та обов'язки ВПО

Законодавчий акт

Постанова № 509 від 01.10.2014 року зі змінами та доповненнями постановою № 352 від 08.06.2016 року

Ким прийнятий

Кабінетом Міністрів України

Корупційна складова

У день подання заяви про взяття на облік, крім випадків, передбачених абзацом другим пункту 4 «Порядку оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб», безоплатно видається довідка за формою згідно з додатком, яка роздруковується на аркуші формату А4, підписується посадовою особою уповноваженого органу

та скріплюється печаткою такого органу.

У випадках, передбачених абзацом другим пункту 4 цього Порядку, уповноважений орган зобов'язаний розглянути заяву протягом 15 робочих днів та прийняти рішення про видачу довідки або відмову в її видачі.

Довідку отримує кожна дитина, в тому числі та, що прибула без супроводження батьків, законного представника, а також дитина, яка народилася у внутрішньо переміщеної особи.

Довідка діє безстроково, крім випадків, передбачених статтею 12 Закону та абзацом шостим цього пункту.

Довідка, видана до 20 червня 2016 р., яка не скасована і строк дії якої не закінчився, є дійсною та діє безстроково, крім випадків, передбачених статтею 12 Закону.

Довідка, видана до 20 червня 2016 р., у якій адресою фактичного місця проживання вказано адресу місцезнаходження органу державної влади, органу місцевого самоврядування, юридичної особи публічного права, її підрозділу, будь-якого іншого приміщення, за якою внутрішньо переміщена особа фактично не проживає,

підлягає перереєстрації до 20 липня 2016 року. Для цього внутрішньо переміщена особа особисто або через законного представника (у випадках, передбачених абзацами першим - шостим пункту 2 цього Порядку) звертається за видачею довідки до уповноваженого органу, а раніше видана їй довідка вилучається, про що вносяться відповідні записи до Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб.

Довідка, зазначена в абзаці шостому цього пункту, не перереєстрована у встановлений строк, не є дійсною, про що вноситься відповідний запис до Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб.

У разі наявності у внутрішньо переміщеної особи обґрунтованих причин, що унеможливляють перереєстрацію довідки у встановлений строк, така особа подає до уповноваженого органу за фактичним місцем проживання відповідну письмову заяву та підтверджуючі документи. У такому разі строк перереєстрації довідки, зазначеної в абзаці шостому цього пункту, може бути збільшено до 60 днів за

рішенням уповноваженого органу.

Уповноважені органи ведуть журнал обліку виданих довідок. В УТЗН видається талон у який день приходить і цей строк складається від 1 до 3 місяців. Тобто, людина повинна чекати, не отримувати виплати, не має право на оформлення інших документів. На якій підставі встановили цей порядок не відомо. Як формуються черги? Також, якщо довідка видана до 20 червня 2016 р., не скасована і строк її дії не закінчився, є дійсною та діє безстроково. Як її скасовують і як людина повинна дізнатися, що довідка є безстроковою? Якщо не працює база то хто може перевірити, як представники уповноваженого органу виконують свої обов'язки? Так, дійсно у п. 2 прописано вжити заходів до інформування осіб, але не визначено, як їх інформувати. Хто як хоче так і інформує. І де взяти докази що тебе не проінформували? Терміни виплати заборгованості за попередні періоди не встановлені. ВПО навіть не знає що він має право на виплату заборгованості і тому цим можуть скористатися інші люди для отримання блага. Не має повної інформації особливо в

маленький містах прифронтової зони.

Рекомендації

Чітко прописати відповідальність посадових осіб за ненадання довідки своєчасно. Збільшити співробітників по роботі з ВПО. Повинна запрацювати база ВПО. Бути проведена широка програма для роз'яснення прав ВПО.

Вимагати прийняття заяви з реєстрацією як вхідного документа (на другому примірнику мають проставити номер і дату, підпис особи, яка прийняла заяву).

Зареєструвати отриманий документ – означає підтвердити факт його отримання. Немає підтвердження звернення – немає й самого звернення!

Максимальний термін отримання рішення про відновлення соціальних виплат або отримання відмови встановити 23 робочі дні.

Якщо буде прийнято рішення про відновлення соціальних виплат – соціальні виплати поновлювати з місяця, у якому подали заяву.

Якщо буде прийнято рішення про відновлення соціальних

виплат – виплачувати також заборгованість за попередні періоди.

Законодавчий акт

Постанова № 167 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» та Постанова № 637 від 5 листопада 2014 року

Ким прийнятий

Кабінетом Міністрів України

Корупційна складова

Починаючи з 1 липня 2016 року виплата пенсій (щомісячного довічного грошового утримання), усіх видів соціальної допомоги та компенсацій, довічних державних стипендій за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, що призначені внутрішньо переміщеним особам, здійснюється через рахунки та мережу установ і пристроїв публічного акціонерного товариства “Державний ощадний банк України”;
для ідентифікації одержувачів пенсій, які є внутрішньо

переміщеними особами, та забезпечення виплати їм пенсій здійснюється емісія платіжних карток, які одночасно є пенсійним посвідченням, із зазначенням на них графічної та електронної інформації про власника та його електронного цифрового підпису.

Строк дії карток, які одночасно є пенсійним посвідченням, встановлюється до трьох років за умови проходження фізичної ідентифікації клієнта в установах публічного акціонерного товариства "Державний ощадний банк України" перші 2 рази кожні шість місяців, у подальшому – кожні 12 місяців. Після завершення строку дії картки вона перевипускається за рахунок публічного акціонерного товариства "Державний ощадний банк України".

За відсутності проходження фізичною особою ідентифікації одержувача пенсій публічне акціонерне товариство "Державний ощадний банк України" зупиняє видаткові операції за поточним рахунком до моменту звернення клієнта та щомісяця звітує про це Мінфіну.

Зазначені у цьому пункті виплати припиняються з місяця,

наступного за тим, у якому завершився строк дії довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи. У разі продовження строку дії довідки зазначені виплати поновлюються з дати припинення їх виплати.

Корупційний схеми полягають у тому, що в маленьких містах продаються місця у чергах, які створюються, щоб отримати картки чи рахунок. Коли відкриваєш картковий рахунок – відразу відкривається кредитний ліміт, про що багатьох людей не повідомляють, також не повідомляють про підключення послуги страхівки, послуги смс повідомлень і інші платні послуги. В загалі, в Ощадбанку створені анти-умови для людей похилого віку та тих, які мають особливі потреби (договори прописані маленьким шрифтом, часу нема ознайомитися, туалетів немає). Копії на місці не роблять, що вимушує людей іти та шукати де це можна зробити, чи домовлятися з працівниками банку про надання послуг...Це все стосується маленьких міст. Але ж банки повинні бути однаково доступні для усіх категорій людей.

ВПО, які не можуть самостійно звернутись до Ощадбанку

через стан здоров'я, за постановою 167 можуть отримати картку-посвідчення та пройти ідентифікацію не виходячи з дому. При цьому ВПО не мають платити за таку послугу. Як це повинно бути здійснено – питання відкрите, а значить можна знаходити різні корупційні схеми.

Рекомендації

Ці зміни порушують не тільки права людини, а й гідність ВПО, тому взагалі повинна бути скасована ця постанова.

Прописати чіткі правила як повинно все це проходити.

Надати ВПО можливість добровільно і на свій розсуд отримувати пенсії у тих банків де їм зручно.

Законодавчий акт

Постанова № 637 від 05.11.2014 року зі змінами та доповнена постановою №365 від 08.06.2016 року

Ким прийнятий

Кабінетом Міністрів України

Корупційна складова

Пункт 7 постанови надає відповідним органам право проводити перевірку за власною ініціативою, протягом 15

робочих днів. Тобто, якщо у них не має ініціативи, вони проводити її не будуть. Нечітко прописано, за яких обставин слід проводити перевірку. Виникає колізія – кого хочуть, перевіряють, а кого не хочуть – ні. Немає порядку попередження про перевірку.

Уповноважені органи можуть скористатися можливістю перевищити свої повноваження з контролю та складання акту обстеження матеріально побутових умов, бо на законодавчому рівні не виписано чіткі умови проведення обстеження. І, якщо уповноважена особа вирішить, що матеріально-побутові умови не відповідають нормам, то буде скасована виплата? Це є привід для використання службового становища та змушує людей йти на порушення закону.

У порядку здійснення контролю за проведенням соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам за місцем фактичного проживання/перебування не зрозуміло, як створюються робочі групи, за якими критеріями, як вирішується відмова про виплати.

Рекомендації

Виписати чітко як створюється комісія, що вона повинна перевіряти і що входить до матеріально-побутових умов?

Законодавчий акт

Постанова № 637 від 05.11.2014 року зі змінами та доповнена постановою №365 від 08.06.2016 року

Ким прийнятий

Кабінетом Міністрів України

Корупційна складова

Визначає механізм здійснення контролю за проведенням виплат внутрішньо переміщеним особам за місцем їх фактичного проживання/перебування незалежно від факту реєстрації, місця проживання/перебування, пенсій (щомісячного довічного грошового утримання), довічних державних стипендій, усіх видів соціальної допомоги та компенсацій, матеріального забезпечення, надання соціальних послуг, субсидій та пільг (далі – соціальні виплати) за рахунок коштів державного бюджету та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Рекомендації

Можна погодитись з відмовою виплат соціальної допомоги, але пенсія – це одноразова або регулярна грошова виплата (у розрахунку на місяць), яка призначається у встановленому державою порядку, як захід матеріального забезпечення певних категорій осіб за принципами пенсійного страхування, загальнолюдської солідарності та субсидування. Слід зазначити, що відповідно до ч. 3 ст. 247 ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» пенсія виплачується навіть ув'язненим. Тобто деяких ВПО лишили права на отримання законної пенсії. І держава ніяк не хоче допомогти у вирішенні цієї проблеми. Як людина, якій за 75, якій держава ніяк не допомогла (отримати житло, допомогу), проте відбирає в неї пенсію яку вона заробила? Хто повинен це змінювати?

Постановою КМУ № 505 від 1 жовтня 2014 року кожній внутрішньо переміщеній особі (а такі довідки в обов'язковому порядку отримали всі пенсіонери) покладено соціальну допомогу. Вона виплачується протягом перших 6 місяців і становить 884 грн. для непрацездатних і 442 грн. для

працевздатних громадян. Однак, більшість тих, хто отримали такі довідки, не мають можливості залишитися на території України, а тому зазначену допомогу не оформляють. Та і не претендують, але без цієї довідки не можливо оформити пенсійний виплати. Замкнуте коло.

Це взагалі корупційний та дискримінаційні заходи держави.

Законодавчий акт

Постанова № 637 від 05.11.2014 року зі змінами та доповнена постановою №365 від 08.06.2016 року

Ким прийнятий

Кабінетом Міністрів України

Корупційна складова

Комісія розглядає подання про призначення (відновлення) або про відмову у призначенні (відновленні) відповідної соціальної виплати протягом п'яти робочих днів з дня отримання такого подання.

За результатами розгляду подання з урахуванням акта обстеження матеріально-побутових умов сім'ї комісія приймає рішення про призначення (відновлення) або відмову у

призначенні (відновленні) соціальної виплати з моменту її припинення, в тому числі, з урахуванням інформації про стан фінансування та виплати, що оприлюднюються на офіційному веб-сайті Мінсоцполітики або інших органів, що здійснюють соціальні виплати.

Комісія, крім підстав для відмови у призначенні (відновленні) соціальної виплати, передбачених законодавством, може відмовити заявникові у призначенні (відновленні) такої виплати в разі його відсутності за фактичним місцем проживання/перебування, зазначеним у заяві про призначення (відновлення) соціальної виплати.

У разі прийняття рішення про призначення (відновлення) або відмову у призначенні (відновленні) соціальної виплати комісія не пізніше наступного робочого дня надсилає копію такого рішення органів, що здійснює соціальні виплати, та структурному підрозділу з питань соціального захисту населення.

Орган, що здійснює соціальні виплати та структурний підрозділ з питань соціального захисту населення на підставі

рішення комісії призначає (відновлює) таку соціальну виплату з місяця, в якому надійшла заява внутрішньо переміщеної особи, та здійснює повернення сум недоотриманих соціальних виплат за минулий період відповідно до законодавства.

Рішення комісії про відмову у призначенні (відновленні) соціальної виплати може бути оскаржене до суду.

Не зрозуміло, коли ВПО має дізнатися про те, що йому відмовлено у виплатах і як він\вона може скористатися правом звернення до суду. Безоплатний юридичний супровід в маленьких місцях відсутній. Сплата судового збору – суд, у більшість випадків, не бачить підстав для звільнення від сплати.

Рекомендації

Включити ВПО до категорій осіб, які мають право на безоплатну вторинну допомогу відповідно до ЗУ «Про безоплатну правову допомогу», а також внести зміни до Закону України «Про судовий збір».

Включати до складу комісій ГО, які працюють з ВПО.

У випадках декількох соціальних виплат ВПО повинна подати заяви до кожного з окремих органів. Наприклад, пенсіонеру, якому було припинено і пенсію, і адресну допомогу, заяву необхідно подати і до управління пенсійного фонду (відновлення пенсії), і до УПСЗН (відновлення адресної допомоги). Але це дуже не зручно. Необхідно, якщо є база даних, щоб співробітники УТЗН приймали та відправляли заяви до усіх органів, де людина повинна отримувати виплати. Для цього має бути єдина база подачі документів на відновлення чи отримання виплат.

Законодавчий акт

Наказ № 1077 «Про затвердження Порядку реєстрації місця проживання та місця перебування фізичних осіб в Україні та зразків необхідних для цього документів

Ким прийнятий

Міністерством внутрішніх справ

Корупційна складова

Громадянин України, а також іноземець чи особа без громадянства, які постійно або тимчасово проживають в

Україні, зобов'язані протягом десяти днів після прибуття до нового місця проживання зареєструватися. Реєстрація місця проживання особи здійснюється в день подання особою документів.

У разі здійснення реєстрації місця проживання з одночасним зняттям з реєстрації попереднього місця проживання до територіального підрозділу ДМС, на території обслуговування якого було зареєстроване попереднє місце проживання особи, у той же день надсилається письмове повідомлення про зняття особи з реєстрації місця проживання (додаток 12) та талон зняття з реєстрації місця проживання в Україні. У разі здійснення реєстрації місця проживання з одночасним зняттям з реєстрації попереднього місця проживання в межах однієї адміністративно-територіальної одиниці, талон зняття з реєстрації місця проживання в Україні до адресно-довідкового підрозділу не надсилається. У відомостях про реєстрацію місця проживання особи робиться відмітка "одночасно знято з реєстрації".

У паспортний документ особи, місце проживання якої

реєструється з одночасним зняттям з реєстрації попереднього місця проживання, територіальним підрозділом ДМС спочатку проставляється штамп зняття з реєстрації місця проживання особи (далі - штамп зняття з реєстрації місця проживання), зразок якого наведено в додатку 4 до Порядку оформлення і видачі паспорта громадянина України, а потім штамп реєстрації місця проживання особи.

Рекомендації

Внести в Наказ зміни стосовно ВПО, бо на сьогоднішній час це є порушенням їх прав.

Незрозуміло становище студентів, які закінчують вчитися та у яких закінчується реєстрація у гуртожитку. Визначити правовий порядок для тих студентів, у яких прописка в Донецьку, Макіївці та інших містах, непідконтрольних на даний час Україні.

Законодавчий акт

Постанова №2503-12 «Про затвердження положень про паспорт громадянина України та про паспорт громадянина України для виїзду за кордон»

Ким прийнятий

Верховна рада України

Корупційна складова

Паспорт оформляється протягом не більш як трьох місяців з дня подання звернення щодо його одержання, а в разі, коли поїздка зумовлена необхідністю термінового лікування особи, яка від'їжджає, пов'язана з від'їздом особи, що супроводжує тяжкохворого, чи викликана смертю родича, який проживав за кордоном, - протягом трьох робочих днів. У разі виїзду на постійне проживання за кордон усиновленої іноземцями дитини – громадянина України паспорт оформляється протягом десяти робочих днів.

Рекомендації

Внести зміни до постанови де прописати, що отримання, заміна, чи вклейка фотографії в паспорт для ВПО чи мешканців непідконтрольної Україні території здійснюється протягом 3 робочих днів.

Загальні рекомендації

Щоб уникнути корупційних схем, відповідальні органи виконавчої влади повинні забезпечити:

- 1) Прозору, недискримінаційну, загальнодоступну для всіх ВПО процедуру отримання пільг, пов'язаних із реєстрацією, швидку в реалізації.
- 2) Чіткі недискримінаційні правила реєстрації, які включають усіх ВПО або їх групи.
- 3) Людей, які не мають документів, та можуть бути виключеними з процесу реєстрації, забезпечити усіма необхідними для реєстрації документами.
- 4) Будь яку інформацію щодо ВПО зробити захищеною і конфіденційною.
- 5) Скасувати всі законодавчі акти, процедури, чи переглянути ті, які створюють загрозу чи приводять до порушення прав ВПО та інших цивільних осіб, що постраждали внаслідок конфлікту.
- 6) Налагодити єдину інформаційну база даних ВПО.
- 7) Забезпечити на рівні законодавства гарантію виплат,

передбачених законом, зокрема пенсій, бо пенсія не є соціальною виплатою, а також страхувань по безробіттю, допомог людям з особливими потребами, та відокремити ці виплати від інших.

8) Змінити правила та процедури, що стосуються реєстрації або вибору місця проживання; законодавство не повинно обмежувати свободу пересування або вибір місця проживання.

9) Включити ВПО до категорії осіб, які б мали право на вторинну правову допомогу (через відкриття відповідних центрів у маленьких містах).

10) Надати ВПО повну свободу відкривати рахунки та отримувати грошові кошти в будь-якому банку України.

11) Прийняти підзаконні нормативно-правові акти, які будуть гарантувати доступність громадського транспорту в сірих зонах.

12) Розробити законодавство про заборону примусового виселення ВПО з тимчасового житла.

13) Включити до законодавства права на безоплатну

медичну допомогу ВПО не за місцем реєстрації, а за місцем фактичного проживання. Бо це теж має схему корупційних елементів.

14) Надати ВПО право голосу на виборах до місцевої громади.

Підсумовуючи вищенаведене: поки держава не візьме на себе відповідальність за дії її службовців, поки посадовці не будуть нести повну відповідальність за свої неправомірні дії по відношенню до ВПО, дискримінація та корупційні схеми будуть процвітати.

